

Čtení o PROSETÍNĚ

SEŠIT č. 12

OBSAH:

- Farnost evangelická, výpis z obecní kroniky
- Šimsa Jan: Přehled dějin sboru v Prosetíně
- Šimsová: Kurátor z Prosetína č.1
- Šimsová: Prosetínští faráři
- Mapka čs.bratrské církve
- Farnost katolická, výpis z obecní kroniky
- Kunc Miloslav: Farnost Prosetín

Čtení o Prosetíně připravila komise při obecním úřadě ve složení Milena Šimsová, Květa Syrová, Miluše Prudká, Květa Kotlánová, Zdeněk Štěpánek, Vladimír Procházka a Jaroslav Fučík. Komise se setkala s podporou širokého okruhu občanů. Zvláštní poděkování zasluhuje zejména pan starosta Bartoň a paní Londrasová. Foto zapůjčili V.Procházka, M.Hlaváčková a K.Syrová

Farnost evangelická.

V XVI. století byla farnost v Prosetíně v držení „Českých Bratří“. Po bitvě na Bílé Hoře byla církev padejší filiálkou kunštátskou, po r. 1667. olešnickou, až roku 1785 pamostatná katolická duchovní správa tu zřízena byla, ač většina obyvatelů přihlásila se ku vyznání helvetskému.

První veřejné služby Boží v Prosetíně konány byly ještě před vydáním tolerančního patentu za nesmírného účastenství lidu dne 10. srpna 1781. Bylo totiž již všeobecné veřejné mínění, že svoboda náboženská nedá na sebe již dlouho čekat.

Již v červnu r. 1781, tedy před vydáním tolerančního patentu počala se stavěti modlitebna - kdy i smrad ten důle tam u stěnicích ohraňmových prozřen byl - a dne 26. října, tedy 14 dní po vydání toler. pat. byla stavba chrámu Prosetínské dokončena.

V prosinci téhož roku dalo se přihlašování před c. k. komisí v Kunštátě.

Hned na to ujal se první duchovní správy Samuel Czjet Szalay z Uher, který opět odtud odesel do Uher. K farnosti Prosetínské náležely: čtyři Dvory, Bratři, Lhota (do r. 1892), Bolesín, Svarec, Štěpánov, Hasán, Medvědice, Tychohůl, Skrotice, Hlodonín, Turovice, Louka, Koxeč, Kunštát, Lesenovice, Černovice.

Původní toleranční chrám byl roku 1847 důkladně opraven, okna i dveře zvýšeny, v roce pak 1898 vkusnou věží (viz str. 44.) a novou opatřen (str. 53.).

Během doby povstaly z církve Prosetínské ještě jiné dva sbory: Kovecín a Olešnice.

Sbor má dosud přece ještě půl druhého tisíce duší (r. 1924: 1445, r. 1925: 1483)

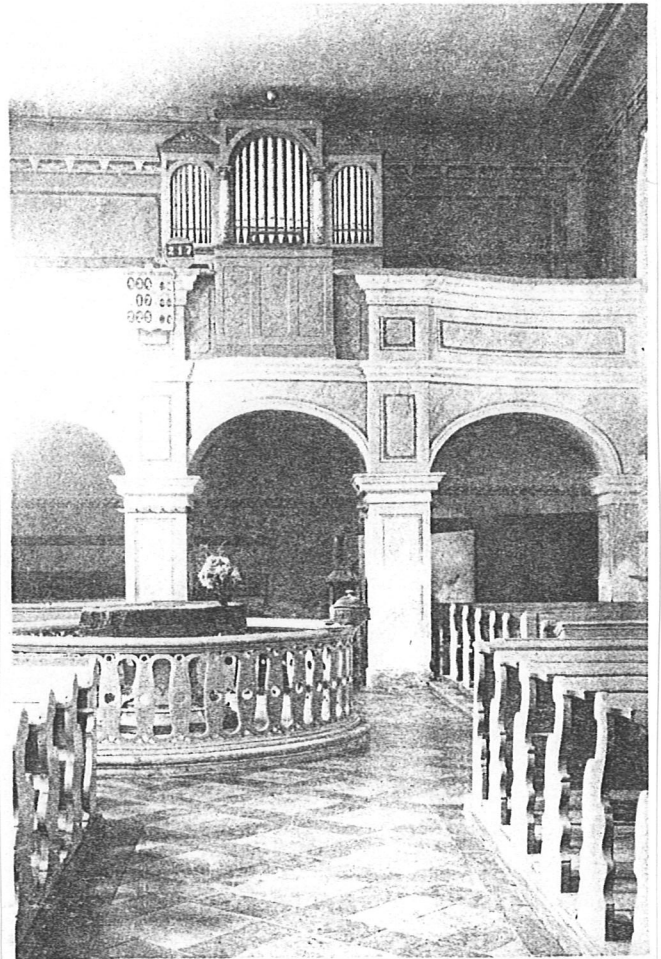
Hřbitov nalézá se kolem kostela a pochovává se



evangelická fara



hřbitov a kostel



interiér kostela s varhanami

na něm ze všech příslušných obcí, neboť církev má pouze tento hřbitov jediný.

Škola byla v Prosetíně již ku konci XVIII. století a chodily do ní děti katol. i evang. R. 1813 vystavěli si evang. jednotříd. školu, do které patřily děti z Prosetína, Čtyř Dvůrů, Bořovic a Loučky; o tom více ve hlavě V.

Posloupenost evang. duchovenstva od počátku náležela se ve hlavě IX. této Kroniky.

Přehled dějin sboru v Prosetíně

První zprávy o Prosetíně máme zachované z roku 1390, o Brtović z roku 1349. Je ovšem nepochybné, že tyto vesnice existovaly již dávno předtím. Prosetín patřil pánům z Pernštejna. Ve vsi byla vladycká tvrz. Na konci 15. století se připomíná zeman Jan Černý z Prosetína a ze Štyř Dvorů. Pánům z Pernštejna nepatřily v Prosetíně dva lány, které byly v držení jakéhosi svobodného sedláka.

Na počátku husitského hnutí se všichni páni zdějšeho kraje postavili proti upálení Mistra Jana Husa. V průběhu válek se však páni z Lomnice postavili na stranu Zikmundovu. Po boku husitů bojovali páni z Kunštátu a páni z Pernštejna. Pernštejnové vyšli z válek úspěšně - rozšířili své bohatství i moc. Rod pánů z Kunštátu přesto že z něho vzešel husitský král Jiří, se válkami zeslabil tak, že později jeho vliv a moc poklesly.

Vliv Jednoty bratrské byl zde podobně jako na jiných panstvích perněstejnských značný. Páni z Pernštejna byli ovšem spíše jen ochránci či příznivci Jednoty. Připomíná se sbor a škola Jednoty v Bystřici. Existuje i dohad, že nynější katolický kostel v Prosetíně býval původně bratrskou modlitebnou.

Protireformace postupovala pomalu jak na panství kunštátském, tak perněstejnském. V době stavovského povstání proti Habsburkům patřilo kunštátské panství Štěpánu Schmidtovi z Frichofu, který byl sice protestantem, k povstání se však nepřipojil. Proto kunštátské panství nebylo po Bílé hoře zkonfiskováno. Až do roku 1625 bylo na panství 15 evangelických kazatelů, při tom far bylo jen 7. Nejspíše se sem utekli kazatelé i odjinud, kde pronásledování začalo dříve. Roku 1630 přišel do Kunštátu první katolický farář. Měl na starosti celé panství. 1633 mu přišlo na velikonoce ke zpovědi 5 lidí. Ještě roku 1653 si stěžoval, že mezi převrácený horský lid se vydává s nebezpečím života. Roku 1668 nastoupil nový farář do Olešnice. I ten měl ovšem na starosti velký obvod - od Bohuňova až po Dalečín. Do chudého horského kraje se kněží příliš netlačili. Máme řadu dokladů pro to, že zde pokatolizace nikdy nebylo provedeno úplně.

O Prosetíně samotném nemáme mnoho přímých zpráv. Roku 1610 jej koupil Bedřich Drahanovský z Pěněčína za 8 tisíc zlatých (kráva byla tehdy za 5 zlatých). Patřila k Prosetínu tehdy tvrz, dvůr, fara, mlýn, pivovar, rybník, ovocné zahrady a chmelnice. Z doby

o 150 let později máme výčet robotních povinností. V Prosetíně bylo tehdy 16 sedláků, 14 podsedníků a 4 chalupníci. Sedláci robovali tři dny týdně s potahem, o žních (to představovalo tehdy čtvrt roku) měli navíc tři dny ruční roboty... Podsedníci musili týdně robovat a chalupníci robovali jen ručně. Podsedníci tři dny v týdnu, chalupníci dva dny. O žních byla robota dvojnásobná. Na úrocích se celkem z celé vesnice dávalo na zámek 122 slepic a 596 vajec, v penězích 27 zlatých 34 krejcarů. (V roce 1797 byla kráva za 18 zlatých).

Tajní evangelíci na Prosetínsku. Roku 1710 byl ve Sloupnici u Chrudimi vyzrazen tajný evangelický kazatel Daniáš Stránský. Prchal přes Moravu na Slovenko a cestou navštěvoval tajné evangelíky. V Olešné vysluhoval svatou Večeři Páně, které se zúčastnili také lidé z Rovečného. Z téhož roku máme zprávu o nejménovaném evangelíku ze Čtyř Dvorů u Prosetína, který se těšil, že bude svoboda pro dvoje náboženství - evangelické a katolické. Tenkrát na počátku 18. století, v době nejhlubšího temna, kdy protireformační útlak jezuitů vrcholil, se mohla zdát taková naděje pošetilou. Takřka všechno tehdy svědčilo proti ní. O těch, kteří vzdorevali útlaku, toho víme pochopitelně málo. Zprávy se dochovaly pouze o těch, kteří byli vyzrazeni. Tak roku 1731 byl Jiří Podroušek z Olešnice usvědčen, že šel do evangelického kostela ve Vrbovcích na Slovenku. 1748 byl František Piřha z Kunštátu odsouzen na rok do žláře za návštěvu kostela v Trenčíně, roku 1773 byl pro Slovo Boží vězněn Martin Juren z Prosetína.

Hnutí za náboženskou svobodu počalo roku 1777 na Valašsku. To povzbudilo tajné evangelíky v Nosislavi u Židlochovic, aby se obrátili na císaře Josefa II. s žádostí o povolení svobodných bohoslužeb. Evangelíci v Olešnici byli s nosislavskými ve spojení. Jejich předákem byl Jiří Jakubec, který dříve působil jako kantor v Prosetíně. Tajní evangelíci na kunštátském panství se navzájem znali a byli spolu ve spojení. V červnu 1781 vystoupil Josef Člupek v Olešnici proti nošení korouhví při procesí. Farář jej dal zatknout. Tehdy se na faru dostavil Jiří Jakubec, aby si stěžoval na farářovu kuchařku, která vyčtla dvěma olešnickým občanům, že se scházejí "u toho šelmy Jakubce". V rozhovoru s kaplanem se přiznal otevřeně ke svému evangelickému přesvědčení. Byl také zatčen a spolu s ním brat-

ři Pelíškové, z nichž jeden prodával zakázané knihy, druhý byl udán kaplanem v Sulkovci, že vystupuje proti svěcení škapulířů. Tento Pelíšek tehdy, nejspíše v květnu 1781 kaplanovi řekl: "Uvidíte, že brzy budeme mít v Nosislavi kostel." Kaplan se mu vysmál. Všichni zatčení byli potom vyslyšáni na kunštátském zámku. Dlouho byli v podezření z kacířství, nyní se však sami otevřeně hlásili ke své víře. Proč vystupovali proti katolictví? Odmítali poutě, procesí, povinné modlení před sochami a kříži, posty a ušní zpověď. Jiří Jakubec vytýkal, že se nekáže podle bible, že bible je pro každého srozumitelná, že laik nepotřebuje, aby mu ji farář vykládal, odmítal uznat papeže za hlavu církve. Po výslechu byli všichni propuštěni. Byl to již výsledek vládních výnosů o zmírnění náboženského pronásledování. Jakubec se potom vydal do Vídně a vyhledal tam jakéhosi notáře Nagye, který mu napsal latinskou petici. Jakubec ji pak jménem svých druhů osobně podal císaři Josefu II. Tento čin byl posledním popudem k vydání tolerančního patentu. Vláda již delší dobu jednala o tom, jakým způsobem skončit s náboženským pronásledováním. Ke změně politiky vedla celá řada důvodů. Nebylo však jasné, kdy a do jaké míry bude provedena náprava. Ještě žádost nosislavských jim byla vrácena roztrhaná. Jakubcovi Josef II. řekl - "Jděte domů a můžete vašim říci, že budete mít v Olešnici kostel." 13. října pak byl toleranční patent vydán.

Po Tolerančním patentu byli ze šatlavy v olešnické radnici propuštěni dva prosetínští tajní evangelíci: Juren a učitel Kliment. Podle starých vyprávění pronesl Martin Juren pod dubem na místě, kde dnes stojí evangelický kostel, řeč. Všichni obyvatelé Prosetína se přihlásili k helvetskému vyznání, také téměř celý Bolešín, z polovice Brčeví, Louka a Tasovice. Do roka (26. října 1782) byl postaven toleranční kostel a brzy potom přišel první farář Samuel Szallay, který působil ve sboru do roku 1786. V roce 1782 přišel také do Prosetína první evangelický učitel Jan Mikloš z Uher. Vyučovalo se v ~~skokupě~~ chaloupce (t.j. na výměnku) čísla 3. Po Miklošovi následovali: Tomáš Procházka, Jan Kliment, Josef Kalda, Josef Kalabus, Maxmilián Hrejsa. Zvláště se vzpomínalo působení Jana Klimenta, který kromě toho že byl velmi dobrým učitelem, zabýval se krasopisem, kreslením a malováním v modlitebních a jiných knihách, obrazů i iniciál. Vymaloval též vnitřek kostela, vedl chrámový zpěv. Kromě toho provozoval kovářské řemeslo. Roku 1873 byla prohlášena škola v Prosetíně za veřejnou. Roku 1905 odškolila se obec Louka, roku 1912 zřízena potřebná



Evangelický pěvecký sbor

pobočka. Také v Bolešíně byla založena evangelická škola, která měla delší trvání a větší místní význam.

Duchovní p v Prosetíně.

Od roku 1782 do roku 1786 Samuel Szallay.

1786	1792 Jiří z Nagy
1796	1798 Jiří Bory
1798	1804 Aron Stettinius
1804	1811 Josef Gerža
1813	1815 Štěpán Garčík + 1819 - 1826 pro dínku -
1815	1819 Antonín Kadlec
X 1827	1856 Josef Švanda
1856	1892 Gustav Garčík
1892	1906 Josef Musil
1906	1908 František Odstrčil
1910	1913 Bedřich Jerie
1915	1920 Rudolf Šlechta
1920	1922 Karel Balcar
1925	1926 diakon Ludvík Bohuslav Růžička
1927	1932 diakon Eduard Dalibor Eduard Tímoteus Molnár
1932	1945 Josef Staněk
1945	1952 Jan Pokorný
1952	1962 Jaroslav Kantorek

Od roku 1963

Jan Šimsa

Stavby ve sboru. Kostel postaven v roce 1782, důkladně přestavěn v roce 1847. V roce 1782 postavena též fara, v roce 1893 postavena fara nová. V roce 1898 se na oslavu "50 letého jubilea... našeho milestivého zeměpána, císaře Františka Josefa I." ukončila stavba věže kostela. V témže roce zavěšeny také 3 zvony na věž. V roce 1917 byly odstraněny a později v roce 1928 zavěšeny nové. Za působení faráře Staněka bylo v kostele zařízeno vytápění, přestavěna fara, instalován vedovod a zřízena garáž. Také věž kostela byla opravena, kostela vymalován a upraven hřbitov. Za faráře Pokorného byl do kostela zaveden elektrický proud a instalován motor k varhanám. Za faráře Kantorka byla provedena izolace zdi fary, opraven kostel i fara, na obě stavby pořízena nová krytina.

Sboroví pracovníci v posledních letech. Od roku 1898 do roku 1922 byl kurátorem František Mářík Vašíř. V té době působil jako varhaník František Švanda. Josef Frydrych ("Mašíček"), písmák,

lidový lékař a filosof, pečoval nejen o sborový, ale i o veřejný život. Předčítatelem kázání byl učitel Bohumil Bukáček. V roce 1922 byl zvolen kurátorem František Prudký. Předčítatelem kázání byl Čech Vavruška, který se stal kurátorem od roku 1926. Kurátor od roku 1928 Josef Prudký usiloval se staršovstvem o zrovnoprávnění diakonů s ostatními duchovními aspoň v některých ohledech. Od roku 1932 byl kurátorem František Fučík, po něm pak od roku 1940-1945 učitel Jaroslav Just, který se spolu s farářem Staňkem aktivně účastnil odboje, zvláště podporou partyzánů. Pro tuto činnost byl též uvězněn. V roce 1945 po odchodu učitele Justa se stal kurátorem Josef Just, předčítatelem kázání byl Josef Tatíček, který se velice angažoval v družstevnickém hnutí, v němž se obec Prosetína dostala do čela na celé Vysočině. Od roku 1959 je kurátorem Vladimír Fučík, předčítatelem Zdeněk Kalda. Od roku 1915 působí jako varhanice Žofie Svobodová, v posledních desíti letech též jako dirigentka zpěvu v chrámu a při pohřbech.

Změny hranic sboru a vytvoření kazatelských stanic. V roce 1922 došlo k přefašení Tišnova a Předklášteří k brněnskému sboru. V Tišnově pak vznikla kazatelská stanice. V roce 1918 byla zřízena kazatelská stanice v Nedvědicích pod Pernštejnem. Před válkou byl učiněn pokus o založení kazatelských stanic v Kunštátě a Štěpánově, udržela se však stanice jen v Kunštátě, jejíž členové však brzy začali žádat o přefašení ke snáze dostupné Olešnici. V roce 1949 bylo schváleno přefašení Lysic a přilehlých obcí k novému sboru v Boskovicích. Za faráře Pokorného a Kantorka vznikly z kazatelských míst Bolešína a Tasovic řádné kazatelské stanice pravidelným kázáním jednou za měsíc. V roce 1965 byl přefašen Kunštát a přilehlé obce k Olešnici.

Duchovní vývoj sboru. Klidný, orthodoxně orientovaný duchovní život v duchu heidelberského katechismu byl narušen velkým sporem většiny sboru s farářem Odstrčilem, který kritizoval postupující zesvětštění, které viděl v pořádání tanečních zábav, pořádání divadelních představení v neděli a slavení katolické poutě v červenci, původně založené k oslavě znovuvyvěcení katolického kostela. V této situaci byl zvolen farář Jerie, který vedl sbor vědomě k modernímu pojetí křesťanství. Kladl důraz na práci sborových odborů, které zakládal, začal používat moderních tehdy metod ve výchově dětí a mládeže. Založený odbor Husova domu pořádal přednášky duchovní, historické i vědecké. Jeriovo působení mohlo navázat na starší tradici lidové moudrosti, která spojovala písmáctví s racionalisticky orientovaným lidovým deismem. Pieti-

stické nebo probůzenské hnutí nenasáhlo do sboru nikdy pronikavě, třebaš někteří duchovní byli takto orientováni. Svěrázné bylo působení diakona Růžičky, duchovního s radikálním sociálním cítěním, s vřalým vztahem k lidem vylučovaným ze společnosti. Dříve výrazná pokrokovost Prosetína se však během let proměnila - spolu s hospodáššským vzestupem - v určitou konservativnost a tradičnost. S tou zápasil Josef Staněk, ovlivněný Ragazem a Barthem, z domácích učitelů Hromádkou a Rádlem, studijně Masarykem. Pokusil se o vedení sboru v duchu moderního bohosloveckého návratu ke klassickým důrazům v theolo-gii a na smíření s Bohem, na Kristovo dílo. Ve sborové praxi zaváděl křest před shromážděním, zdůrazňoval svatou Večeři Páně a pokusil se o důkladnější přípravu ke konfirmaci, kterou chtěl oddělit od prvního přístápowání ke svaté Večeři Páně. Vedl také k odpovědnosti za veřejný život - v tom mohl navázat opět na uvědomělou občanskou práci evangelických starostů, učitelů, pracovníků v Sokole i v požárnických sp a jiných spol-cích. Za války se mnozí členové angažovali v odboji proti nacismu, zxxvákky po válce pak při budování komunistické strany a rozvíjení družstevnického hnutí. V této situaci přišel mladý duchovní Jan Pokorný, který měl pro novou situaci církve i ná-roda posátivní pochopení. Musil však současně zápasit s počí-najícím odsizováním některých rodin, zvláště prohloubením pastorační péče. Docházelo opět k živé spolupráci sboru s ve-řejným životem, zvláště v kulturní a hudební oblasti. Po jeho odchodu však došlo k rozchodu některých výrazných předstávitel-ů sboru a staršosstva s církví. Odcizení některých rodin, by k němuž došlo neuvědoměle, bylo dovršeno vědomým distancováním některých členů od života sboru z politických motivů. S dalším oslabováním sboru zápasil farář Jaroslav Kantorek. V současné době pokračuje vnější i vnitřní sekularizace rodin sboru, ukta ustupuje tradiční pojetí evangelictví a jen vyjíměčně je nahra-zováno uvědoměle křestánským pojetím moderní doby. Do popředí vstupují otázky etiky a zvláště výchovy dětí, spíše však z bez-radnosti nad rozpadem morálních hodnot než z touhy vést děti k víře. Také občanská odpovědnost poněkud ustoupila dobové pa-sivitě a skepci. Členové sboru jsou však vnitřně připraveni začít novou periodu a sborových dějin, právě pro žk stále ještě silné povědomí evangelických tradic, jejichž motivy je však třeba nově a živě interpretovat.

K u r á t o r z P r o s e t í n a č. 1.

V letošním roce tomu bude pět let, co v Prosetíně zemřel kurátor sboru Zdeněk Kalda. (4.9. 1919 - 24. 7. 1990)

Jako mnoho jiných v tom kraji onemocněl zhoubnou rakovinou. Z Boží milosti odešel bez úděsných bolestí obklopen láskou a péčí rodiny. Sbor v něm ztratil svého kurátora a obec předáka.

Po prvé jsem se s ním setkala v roce 1962, kdy přijel se svým tchánem, tehdejším kurátorem sboru Vladimírem Fučíkem z Brťoví za námi do klášterského sboru. Přijeli se domluvit, jako podniknout další kroky k tomu, abychom dostali státní souhlas k práci v Prosetíně. Jednání vedl kurátor. Vysoký, statný, pomalu výžil slova, pozorně poslouchal a hledal řešení. Zdeněk Kalda, vysoký, štíhlý a elegantní ve svátečních šatech, se ujal slova až na konci jednání. Tehdy se Vladimír Fučík na mne obrátil s otázkou, jestli bych i já k nim, do zapadlého horského sboru, šla. A Zdeněk Kalda ho doplnil. Viděli cestou, jaký je tu ve východních Čechách bohatý kraj, pole a výstavná zděná stavení. A i fara! Klášterská fara byla vskutku postavena jako panské sídlo. Co mi mohou nabídnout oni? Už tehdy mne ohromila vysoká kultura jeho projevu a zaujala dramatičnost, s jakou otázku postavil.

Druhé setkání se odehrálo u nich doma, u Kaldů v Prosetíně č. 1. Bydleli v dlouhém nízkém dřevěném stavení s ú s umně sestaveným tyčkovým plotem. Velké placaté kameny ležely na chodníku, vedoucím ke dveřím i v síni, oddělující kuchyň a velkou světnici od "chaloupky". V ní bydleli staří Kaldovi, rodiče. Černou lepenkou pokrytá střecha jakoby tlačila nízkou chalupu k zemi. Bránila světlu, spoře pronikajícímu malými okénky. Ale co jasu bylo uvnitř v chalupě! A hlavně jak bylo u Kaldů veselo! Maminka, stará paní Kaldová, byla těžkou prací tak sehnutá až jakoby zlomená v půli a přece se stále usmívala. Hovoru se účastnili všichni, i staří i dospívající chlapci. A ať se mluvilo o čemkoli, stále s humorem a vtipem. Vystřelit si z druhých, svých nejbližších a Ňá nakonec i sám ze sebe, přetlumočit vše, co se dalo, do řeči plné humoru a vtipu, to nebyl bytostný rys jen Zdeňka Kaldy, ale i v tom byl v Prosetíně s chalupy číslo jedna.

Po čase se mne zeptala moje maminka, jestli jsem si všimla, jací jsou v Prosetíně hezcí lidé. Byli nejen pěkní a dbalí svého oblečení zvláště v neděli a při slavnostních příležitostech. Byli především veselí. Veselost zvýraznila jejich tváře a zušlechtila rysy. A také byli vzdělaní.

Mnoho škol Zdeněk Kalda neměl. Do obecné chodil v Prosetíně. Do Olečnice chodil po tři roky do měšťanky a dvě zimy do Zemské hospodářské školy. To už pracoval v hospodářství svých rodičů, které pak jako jediný syn převzal.

Základy jeho vzdělanosti vedle rodiny a školy položilo všechno, co se v Prosetíně od jeho dětství dalo. V Nedělní škole se před válkou za pana faráře Staňka především zpívalo. Tak vznikl pozdější pěvecký kroužek, který se za války vpyracoval pod vedením "pana kapitána" na úctyhod-

války vypracoval pod vedením "pana kapitána" na úctyhodnou úroveň. S ním se v Prosetíně vedle obvyklých ochotnických představení hrály i operety a hlavními zpěváky v nich byla Jaruška Fučíková z Brťoví, později provdaná Kaldová a Zdeněk Kalda. Pro svůj pěkný bas byl nepostradatelný při každé zkoušce zpěvu a zkoušelo se pravidelně i za našich časů před každými svátky a před každým pohřbem vždy znova. A když pak mnoholetá varhanice a dirigentka zpěvu Žofa Svobodová zemřela, převzal i Zdeněk Kalda i dirigentství rychle se zmenšujícího kroužku.

Neděli co neděli se před válkou scházela v Prosetíně zemědělská mládež republikánského Dorostu. A také v Sokole se cvičilo a pravidelně jezdilo na župní cvičení do okolních míst. Hodně se vzpomínalo na lyžařské závody v Novém Městě na Moravě a na sokolský slet v 2. raze, při němž Zdeněk Kalda s dalšími vylezl před užaslými zraky kolemjdoucích po vnějšku železné konstrukce petřínské věže až na její vrchol! Tento hazardérský kousek omlouval hloupostí mládí i vtipně komentoval na účet svůj i ostatních vesnických chasníků, kteří se ocitnou ve velkém městě a musí tam cosi velikého vykonat.

Chodil též pravidelně do Sdružení evangelické mládeže a nechyběl na žádné vzdělavatelné přednášce. Nejvíce ho bavilo ochotnické divadlo. Hrál rád a dobře. Naposledy v roce 1969 v Jízdní hlídce Františka Langra hlavní postavu uvědomělého legionáře. Řík

Při nácviu ochotnických divadel si uvědomil, jak důležitá je řeč, zřetelná výslovnost a přednes. A jak je třeba přednášenému textu rozumět. Právě ochotnické divadlo mu bylo nejlepší průpravou k předčítání kázání. Dovedl

vybrané kázání proskřtat, upravit a přečíst lépe než školený kazatel.

Když prosetínský farář Jan Šimsa v roce 1973 ztratil státní souhlas k výkonu duchovenského povolání začali kázat v Prosetíně kazatelé, ochotní pomoci z blízka i z dále. Pro každé kázání se muselo žádat o souhlas na okrese. A tak se stále častěji stávalo, že byly čtené bohoslužby. Zdeněk Kalda si odnesl z farní kanceláře hromadu starších sbírek kázání, lépe se mu z nich vybíralo než z nových. Ale po čase přišel za svým farářem s prosbou: "Pane faráři, napište mi na neděli kázání. Už nemám z čeho vybrat a apak kázání má mluvit do života k našim lidem a ty znáte Vy. Vy kázání napíšete a já je přečtu. Něco takového bylo v té době zakázáno. Mělo se předčítat z nejnovějších tištěných sbírek, které prošly cenzurou. Ne nadarmo měli prosetínští za sebou těžkou protektorátní zkušenost. Věděli dobře, že dobrá věc se podaří tehdy, když se o ní nebude mluvit. A tak se o tom nemluvílo a Zdeněk Kalda předčítal kázání, které Jan Šimsa napsal. Jan Šimsa pak mohl jako posluchač sledovat, co z kázání Zdeněk Kalda při předčítání zvýraznil a co naopak řekl jako mimochodem, co vyškrtl a co přednesl jako hlavní myšlenku. Byla to pro něj ta nejlepší škola kazatelství, a jeho kázání vyzněla lépe, než kdyby je kázal sám! Nebylo to samo sebou. Co času věnoval Zdeněk Kalda přípravě kázání a tomu, aby se ho naučil, věděla jen jeho paní.

Jak byl Zdeněk Kalda dobrým předčítatelem, tak byl dobrým kurátorem. Především díky svému rozhledu, světovému rozhledu! Udivoval jím všechny návštěvy, které přišly do sboru i k nám. Ať už byly z Čech nebo z Německa.

S jakou noblesou uměl při shromáždění přivítat návštěvu a pozdravit ji vlastními slovy. Ať byl hovor o čemkoli, vstoupil do něj zasvěceně a věcně. Měl vlastní názor a pohled a uěml si za ním stát. Ani jsme se nedivili, že nám přátelé takového kurátora záviděli.

A přece se bránil kurátorství převzít po náhlé smrti svého tchána Vladimíra Fučíka 26. prosince 1969! Necítil se být takové funkce hoděn. Věděl sám velmi dobře o své nedostatečnosti, právě ve srovnání se svým tchánem. Neměl jeho zásadní a zároveň laskavý vztah k lidem, nebudiž úctu a respekt jako on. Jenže to bylo na něm to veliké, že věděl o své nedokonalosti. Právě ta se stala kámanem úrazu pro ty, kteří jeho velikost nedovedli ocenit. Jak bylo jen možné, že se Zdeněk Kalda nestal nikdy členem představenstva obce ani JZD, ba dokonce se mu odtud nedostalo oprávněného uznání? Bylo to jen politickými poměry a tím, že byl kurátorem evangelického sboru? Tak jako na sboru mu záleželo na obci, na Prosetíně celém a také na JZD. Báli se snad někteří jeho rozhledu a trefného úsudku či toho, že by s s funkcí nebezpečně vyrostl či jeho slovo dostalo příliš velkou váhu?

Nemrzelo ho, že stál v obci a v JZD na okraji, ale těžce nesl, kam jsme to "my zemědělcí" upadli. "Byli jsme hospodáři a teď jsme robotníci" řekl mi při jedné z návštěv u nich doma v osmdesátých letech. "Přestalo záležet na tom, jakou kdo práci udělá a stalo se důležitým, kolik kdo vydělá." To mu vadilo. "Dělá se podle toho, co kdo poručí a ne, jestli je to správné a rozumné." To ho ponižovalo, že má poslouchat a dělat práci, která je nesmyslná nebo i šptaná, proti vlastnímu svědomí a úsudku. Urážela ho ne-

poctivost a zlobila ho nehospodárnost. Stále o věcech a poměrech a o tom, co se kolem něj děje přemýšlel a hovořil se svými nejbližšími. Jeho manželka svým pohledem jeho vlastní pozorování doplňovala, někdy i zpřesnila a prohloubila. Vážil si rozborů paní profesorky Komárkové, když při shromáždění uvažovala o tom, jak velkými změnami venkov prochází a vedla posluchače k přemýšlení, co jako křesťané můžeme přijmout a z čeho ustoupit nemůžeme. Byl jaké ostatní prosetínští odchován pokřesťanstvím a změny nepovažoval a priori za špatné.

S přibývajícímí lety a dalšími a dalšími změnami ve struktuře zemědělské práce a s vytvořením mamutího družstva od Ujčova po Hluboké rostl jeho nesouhlas a rozmrzelost. Kde to vše jednou skončí? I na to měl trefnou odpověď, ale věděl také, že nadávat nepomůže. "Ryba smrdí od hlavy, musí se to pohnout tam nahore." Když se to hnulo, byl už nemocen. Mohl se jen radovat z polistapadových změn a sledovat s rychle ubývajícímí silami ale jasnou hlavou nevě se otevírající možnosti. Odešel dřív, než se ukázala neschopnost i nezájem nové vlády pomoci najít zemědělcům východisko z těch poměrů a struktur, které jim starý režim vnutil.

Poslední léta v JZD pracoval Zdeněk Kalda na pile. Práci se dřevem měl rád a rozuměl jí. Na pile byl svým páhem a trochu stranou ostatních, mnozí mu to záviděli. Jednou jelo JZD na jakousi exkurzi a byli se také podívat v moderně zařízené pile. Velká hala, hromada strojů a vymožeností. Pracovník stál u knoflíků a řídil pohyb jeřábů, pák a strojů tak, že se přisunutého kmene stromu ani nedotkl. S hrdostí ukazoval návštěvníkům dřevo opracované bez lidské dřiny. Zdeněk Kalda pak vyprávěl, jak

na dotaz, co tomu říkají, přistoupil k fošně, nadzvedl ji na jednom konci, podíval se a zase položil. "My máme doma takovou starou hrkačku. Je pravda, že se při ní nadřeme, ale uříznuté to máme rovněji. A bez té dřiny, a bez toho, mít to dřevo v ruce, já nevím, jestli by mne to vůbec těšilo". Takové slovo mnozí neradi slyšeli, ale takový byl Zdeněk Kalda.

Jednou, bylo to v době, kdy se opravoval vnitřek kostela, se na mne obrátil zcela vážně s otázkou, pro koho ten kostel vlastně opravujeme. Staří umírají a mladí si odvykli do kostela chodit. "epochyboval o křesťanství a o smyslu kázání a shromáždění, ale uvažoval o Prosetíně, o postavení evangelického sboru a jeho budoucnosti. Nebyl prost úzkosti, a přece právě on dal podnět k pokračování práce na opravách věže kostela po smrti Františka Prudkého, který řídil předchozí práce.

(Pokračování)

Ku r á t o r z P r o s e t í n a č.1.

Když v roce 1973 ztratil prosetínský farář Jan Šimsa státní souhlas k výkonu duchovenského povolání, tlačily úřady prostřednictvím synodní rady, aby se co nejrychleji i s rodinou z Prosetína odstěhoval. Chtěly práci ve sboru zlikvidovat.

V této nelehké situaci kurátor Zdeněk Kalda při všem ohledu na farářskou rodinu myslel především na sbor. "Lepší farář bez souhlasu než žádný" prohlásil a hledal spolu se staršovstvem řešení. "Vlastně bychom Vám měli nařídít, abyste kázal dál" řekl svému faráři, ale k tomuto radikálnímu postupu se neodhodlali s ohledem na administrátora sboru, seniora a celou církevní vrchnost. Po poradách s právníkem nad jiné věci znalým JUDr. Vladimírem Ptáčkem z Brna chtělo prosetínské staršovstvo v čele se svým kurátorem přispět k prosazení stanoviska, že farář bez státního souhlasu zůstává zaměstnancem církve podle zákoníku práce. Jako první krok k tomu zvolili faráře za předsedu staršovstva. Pak v řadě obtížných jednání na okrese i na seniorátu sehnali peníze, zaměstnali svého faráře při opravách kostela a vytvořili si tak prostor pro další jednání o navrácení souhlasu. To se sice pro Jana Šimsu nepodařilo, ale podařilo se získat státní souhlas pro vikáře Tomáše Jirků a tak práce ve sboru bez přetržení pokračovala.

Nezkušeného a začínajícího vikáře Tomáše Jirků vzal kurátor Zdeněk Kalda pod svou otcovskou ochranu a stál mu po celou dobu jeho působení v Prosetíně po ruce vždy a všude. Tak spolu v roce 1982 jednali s okresním tajemníkem Tůpou, nechvalně známým z procesu Jana Kellera o povolení slavnosti dvoustého výročí postavení kostela. Tůpa začal při jednání problematizovat nejen moji historickou přednášku, o kterou mne staršovstvo požádalo, ale i samu slavnost jako Den vděčnosti. "To jste neměl říkat, pane tajemníku", vložil se do řeči Zdeněk Kalda. Rozčilením ve tváři zbledl, ale pokračoval: "My, kteří těžce pracujeme na polích a v kravínech, nemůžeme zapomenout na Toho, komu jsme vděční, že pracovat můžeme. A víme, že bez Jeho požehnání by nám naše práce nepřinesla užitek. Vše co dostáváme k životu, je dar, a za dar je třeba děkovat." Po této řeči tajemník kurátora vykázal z místnosti. Při čekání na chodbě se Zdeněk Kalda myslel, že po jeho řeči tajemník určitě povolení k slavnosti nedá. Stal se opak. Tajemník nejen povolení ke slavnosti dal, ale dal i souhlas k tomu, aby Zdeněk Kalda mou přednášku v kostele přečetl.

"Jedno mne ale skutečně mrzí" řekl mi při jedné návštěvě po té, co Tomáš Jirků ze sboru odešel a celé dva roky prosetínští neměli naděje, že dostanou nového vikáře. "Přece jsme měli Václava Kejřa vždy rádi a vítali jsme ho mezi sebou nejen jako novoměstského faráře, ale už i jako synodního seniora. On nám vždy sliboval podporu a ujišťoval nás svou pomocí. A teď, když tu pomoc potřebujeme, tak nás nezná. Jako by o nás nevěděl. Chodí jen úřední přípis. Jako by se na nás pro něco zlobil."

morným úsměvem odložil ad acta. Vikář byl zdrcen, ještě když mi to sděloval, ale mne napadl žalmistův verš: Ten který přebývá na nebesích, směje se, Pán posmívá se jim. - Možná, že Pán Bůh hledí na naše počínání se stejným humorem, protože věci jdou jinak, než kam je vede vůle mocných. Onen kurátor je prostý muž tvrdé práce. Čte ještě bibli, dovede rozeznat povahu věcí a zastat se ukřivděného dokonce i proti okresním veličinám. Naše sbory nadále žijí samostatným životem vzdáleny toho, co se děje v Praze. Rozdělení do sborů dosud nezasáhlo, a v slabosti i v naději tam bude církev žít dále, ať již vyslechne či ne- vyslechne dobré či špatné přípisy synodní rady. Chtěli bychom věřit, že synodní rada od svého kárného řádu upustí dříve, než by způsobil těžce zhojitelné rány. Chtěli bychom věřit, že najde konečně sílu říci svoje ne ve věci, v níž by bylo zradou říci ano, a pozná, že její místo je po boku diskriminovaných bratří. Proč až dosud stále myslí, že je poslána zachraňovat církev místo aby věřila, že je to boží věc a jí náleží jenom být více poslušna Boha než lidí?"

Článek paní profesorky vzbudil pozornost a rozlétl se po samizdatech i exilových časopisech. Byl přeložen též do holandštiny a způsobil v tamnějších církevních kruzích mimořádný rozruch. Václav Hejř se na smrt urazil a na Zdeňka Kaldu a prosetínské se rozzlobil.

Po čase se prosetínští přece dočkali nového vikáře, i když úzkostná otázka Zdeňka Kaldy nad nimi visí dnes s novou naléhavostí.

Už několik let dlužím prosetínskému sboru tuto vzpomínku na Zdeňka Kaldu, kurátora z Prosetína č. 1. Slušelo by se vzpomínat i na další z Prosetína i okolí. Neobnoví se

leta potalčované historické povědomí bez místní historie, kterou tvoří místní předáci. Stálo by za zpracování, co se to vlastně s Prosetínem stalo po roce 1948. To, co Martin Juren v době tolerančního patentu vyjádřil stručně a výstižně slovy "celá obec v jedno" se v době Protektorátu, války a maximálního ohrožení všech osvědčilo nebyvalou měrou. Všichni věděli o partyzánech, někteří je podporovali více, jiní méně, ale nikdo to úřadům nevyzradil. Tak jako v osmdesátých letech došlo k rozdělení církve, tak došlo v pozdních padesátých letech k rozdělení Prosetína. Smíření, sjednocení "na národu r roli dědičné" je zatím v nedohlednu. Další mladí odcházejí z vesnic do měst za výdělkem, zajištěním i společenským životem.

Vzpomínka na minulost, připomenutí takových postav j jako byl Zdeněk Kalda z Prosetína č. 1, může být majákem při hledání další cesty.

Vždyť Zdeněk Kalda, celý jeho život, práce a působení v Prosetíně a okolí, v evangelickém sboru i radině byl pro všechny Božím darem. I těm nejbližším, i těm vzdálenějším, i farářským rodinám, které přicházely a odcházely.

Piší-li dnes tyto vzpomínky na Zdeněka Kaldu, celou jejich rodinu i na prosetín, pak z veliké vděčnosti Bohu, který nás v minulosti obdaroval i v důvěře, že nás v budoucnosti neopustí, ale ukáže nám další cestu.

Milena Šimsová

Probíráme-li velmi chudé zprávy, které máme z prvních let existence prosetínského sboru, narazíme vždy znovu jx na jméno Michala Blažka. Byl to rodem Slovák ze Senice, který se stal prvním nosislavským farářem. Když byl vzápětí na to jmenován l.moravským superintendentem, byl přestěhován do Jimramova. Tam působil až do své smrti v roce 1827.

Michal Blažek kázal a vysluhoval sv. Večeři Páně při prvních bohoslužbách, které se konaly v nově postaveném prosetínském kostele. Když po čtyřech letech působení odešel z Prosetína l.duchovní Samuel Ssalai a úřady tlačily na to, aby se postavila fara v Olešnici, ustavil sbor v Olešnici a Prosetín se stal filiálním sborem olešnického sboru, poslal Michal Blažek do Prosetína svého vikáře Jiřího Nagye. Po tři léta Jiří Nagy pracoval v Prosetíně aniž by byl ve svém úřadě guberniem a vídeňskou konsistoří potvrzen. Po celou tu dobu nad ním i nad celým sborem držel svou ruku Michal Blažek

V Prosetíně nebyla fara a nebylo povolení k její stavbě. Jiří Nagy bydlel v chalupě č. 37, která se později stala příbytkem kováře a chtěl nekolikrát odejít- vrátit se do Uher nebo přijmout některé z nabízených míst. Vždy znovu byl podle prosetínské sborové krápniky staršími přemluven, aby zůstal. Konal jako jeho předchůdce svou práci v Prosetíně, Rovečíně a v Olešnici, kde se evangelíci shromažďovali k bohoslužbám v obecním domě. Po třech letech působení mu po dohodě staršovstva ze všech třech míst byl zvýšen plat na 300 zlatých. Bylo to nutné, rok od roku bylo dražší. Vzápětí na to přišel zákaz od úřadů konat shromáždění v obecním domě v Olešnici. "Z té příčiny roztržitost v církvi trvala". Olešničtí, když totiž nemohli mít své shromáždění v místě, nechtěli přispívat ani na kazatele.

3.května 1791 psal kunštátský vrchní ve svém hlášení guberniu, že stavba bytu pro evangelického duchovního je velmi nutná. Duchovní bydlí v Prosetíně v nejbídnější chalupě. Obyvatelé Prosetína a Rovečina se sice velmi vysílili stavbou modliteben, ale přes to vrchní navrhuje, aby jim ještě bylo dovoleno postavit i farní budovy při svých modlitebnách a nenutit je přispívat na stavbu fary v Olešnici. Stavby far si mohou dovolit, protože mají veliké lesy a všechn stavební materiál po ruce. Naproti ~~ž~~ tomu olešničtí evangelíci jsou velmi chudí a při vybírání daní u nich musí být používáno donucovacích prostředků. Proto navrhuje evangelíky olešnické přidělit do Prosetína.

Na to gubernium 10. srpna 1791 zrušilo svoje rozhodnutí z roku 1786 a povolilo stavbu fary v Prosetíně. Olešnickým evangelíkům bylo povoleno sbírat na stavbu modlitebny. Na to olešničtí v roce 1795 podali novou žádost o stavbu a připojili seznam darů. Krajský úřad nejen stavbu nepovolil, ale zakázal shromažďování v soukromých domech. Po smrti Řehoře Jakubce se stal vůdčem olešnických evangelíků Jan Elišek, mlynář. Ten podal 13. listopadu 1800 žádost, aby směl postavit modlitebnu svým nákladem na svém poli. Žádost byla opět zamítnuta.

Jiří Nagy působil v Prosetíně do roku 1782¹⁷⁹², nakonec přece jen přijal jedno z nabízených míst a odstěhoval se do "česckého-Sněžného. Zásahy úřadů se trhlina mezi prosetínskými a olešnickými rozestoupila, spory, kdo má a jakým podílem faráře platit se odrazily i v tom, že let~~o~~ byl sbor neobsazen, nebo když byl obsazen, po dvou, třech letech duchovní odcházeli... Ve sborové kronice se o tom výstižně píše: "I byla tato církev

prosetínská víc než dvě léta opět uprázdněná, kterážto osiřelos církve této netoliko ke ztenčení na ušlechtilé nábožnosti a bývalé evangelické horlivosti při nedávno obdržené svobodě víry ale i na skutečném křesťanství ne malou příčinu až na nynější časy po sobě pozůstavila." Oslabení sboru bylo dovršeno ještě tím, že "když se toho času ani sám duchovní do Prosetína za kazatele Slova Božího nehlásil, nemeškala její filiální církev Rovečinská se zesamostatnití a sama pro sebe zvláštního služebníka Božího povolati."

V téže době, kdy prosetínští byli bez kazatele, Tomáš Jurec dostal výpověď ze svého místa veselského kantora a sárně sháněl pro sebe místo. Nakonec se odstěhoval do Vítochova, čistě katolické obce. Jakoby na sbory, vzniklé s takovým nadšením, postavené na opravdovém přisvědčení vynikajících jedinců a neobyčejné obětavosti všech, lehl těžký mrak.

V Pamětné knize Jiřího Vrbasez z Písečného o těchto letech čteme:

1790 - zemřel Josef II...zrušeny jsou nově uvedené daně a platy na roboty... a zase sedláci na robotu přijít a jako prve robotovat museli

1796 veliké verbování...na francouzskou vojnu...

1797 výpravy na vojnu...a lidu honění...

1801 pokoj s Francouzem. Drahota.

1802 sucho

1804 mokro

1805 neobyčejná drahota..znovu silné rekrutýrování

"to ani není možno vypsati, jaké soužení lidé pocítit museli.Mnozí na chléb neměli, ani řepy ani jablek, mnohy na chléb oves mleli, ani na seti nepamatoval.."

"29.prosince přimaširovali Francouzi do našeho Písečného od Jihlavy a ~~do~~ Nového Města, to jest v neděli před Novým rokem o čtvrté hodině odpoledne.To jsme každý

soused dva muže do kvartýru dostali... a ty hrozně lid sužoval
jsou, slavnostní jídla poroučejí ..."

1806 Francouští oficiři nemožné věci na nás nakládali

Po odchodu Francouzů báli jsme se tuze

1808 veliké ticho - vojsko v Čechách leží a neví nikdo, nař
je nastrojěný - daně hrozný - strach z vojny

1809 jen o hrozný vojny slyšet a to draho trvá. Rekrutýrování
hrozný..nedostatek koní i lidí na práci...

Francouzi zase na kunštátském panství.Všechno poberou..
ta vojna všechny na žebrotu přivádí..

1810 draho...sucho...

1811 15.března zrušeny bankocetle /měnová reforma/
krupobití...sucho...draho

1812 nouze o peníze- veliké daně.

Také do Prosetína přišli Francouzi. Nedávno nalezená sbírka
peněz, schovaná v hliněném džbánu a nalezená ve sklípku
na čísle 12 to viditelně potvrdila. Máme však o tom i soudobý
záznam v knize, která je nadepsána "Poznamenání všech údů
církvě evangelické reformované prosetínské s vesnicemi k ní
patřícími" z roku 1809. U čísla 21 a jména Josefa Fučíka,
sedláka a manželky Anna rozené Pelíškové je tento zápis:

Švejda byl v Moravě 1647

Sakšy zde byli 1742

Francouzy pak 1805 v měsíci listopadu a prosinci

Opět Francouzi 1809 ode dne 13.července až do 13.listopadu
byli v Prosetíně, dávalo se jim obilí, sláma, kůže, plátno,
dobytek."

Po všechna ta těžká léta nejen že jimramovský superintendent Michal Blažek vždy znova se staral, a sehnal pro prosetínské nového duchovního (a velmi často to byl jeho vlastní vikář, kterého sem zposlal), ale za zvláštní připomínku stojí i jeho slova povzbuzení, které najdeme ve sborovém archivu.

Tak na první straně velmi pěkně zachovalé bible, vytištěné v roce 1766 v Halle je tento přepis:

"Pro církev evangelickou prosetínskou.

Tato biblií svatá jest z počtu těch biblií, které na prosbu níže psaného pro církev naše evangelické ref.moravské zaslal a v darů odeslal vznešený a DCH Pán h. Lawater...

kazatel v Curychu ve švejcarské zemi.

Pán Bůh, který naše obnovené církve v tomto markrabství moravském svobodným vyznáním slova svého nově obdaroval, připojiž požehnání svého i k této Biblii k spasení mnohých duší a vzbudiž církve naše k vědění, poznání a hodnému užívání tohoto všelikého dobrodiní.

Račiž také obveseliti všechny církevní učitele dobrým ovocem jejich práce, při jejich církvích srdečně.

Psáno v Jimramově dne 1.máje 1789. Michal Blažek, superintendent
církve evangelické reformované
v Moravě

Jiný list Michala Blažka adresovaný prosetínským náždeme opsán ve sborové kronice.

7.června 1816

Starším a představeným církve evangelické reformátské Prosetínské. Pokoj, zdraví a požehnání od Boha srdečně vinšuju- tak i celé sv. církvi!

Poněvadž jsem tu nelibou zprávu obdržel, že z ohledu stavění vaší, dosti pracné, na žádost některých mezi vámi po křesťansku smýšlejících vymožené vlastní školy, někteří, ...i jiné od jejich dobrého úmyslu odrážejí...za potřebné uznávám tímto vysvětlením

k celé církvi promluvíti: Když nejosvícenější císař Pán toleranční patent vydati ráčil, tehdy od nejpřednějších ministrů rozsouzeno a uznáno bylo, že sto familií je dostatečno a způsobno, aby jednu církev způsobila. A církev aby církvi byla, musí míti modlitebnici pro dospělé a školu pro své děti: následovně svého kazatele i svého učitele: aby děti od své první mladosti ne k jinému, než k svému náboženství od svého učitele vedeny byly. A kde toho není, tam se církev ani za opravdovou celou církev počítat nemůže, tam ani kazatel k dětem svého náboženství svobodného přístupu nemá, ani je nemůže před tím vystříhat, aby časté pohanění svého náboženství neslyšely, aneb hned ~~xxdxxx~~ od dětinství jednotejní při náboženství nebyly a tak ani jednoho ani druhého sobě náležitě nevážily, jakož toho s nemalou škodou při starých našich posluchačích spatřujeme. Proto katolická stránka jest v této věci ~~xxxx~~ tak opatrná že nakolik jen možné jest, žádné své dítě nepřipustí do našich škol, aby jak říkají oni, tam nakažené nebylo. My nemáme rovněž tak opatrní býti? I ovšem jsou tak opatrní všichni představení všech církví našich v celém kraji brněnském, že kromě prosetínské jedna každá má svou vlastní školu a má z toho velký prospěch i potěšení. Žádná proto z nich nezchudla, anobrž ani tolik jich stavění a vychování vlastního školmistra nestojí a nekoštuje, jako kdyby katolickou školu stavět a takového učitele ~~pxxxx~~ vychovávatí měla...

Protož kdokoli by mezi vámi byl, který sobě té dosti pracně znovu nabyté svobody, že si můžete svou vlastní školu sobě vystaviti nevážil, aneb i vás o tohoto dobrého úmyslu stavění školy odvésti chtěl, a tak děti vaše ano i vás samé i dále pod cizí opanování a což s tím dalšího spojeno jest podmaniti, toho za rozumného a upřímného přítele svého a církve vaší považovati nemůžete: protož nedejte se takovými mámiti.

Āakoví by vás mimo jímévšeho jiného i do té potupy před nejvyšším sl.zemským zřizemím uvedli, že jste snažně prosili a to v čas vojny o dovolení vystavěti svou vlastní školu, nyní pak již po vojně natolik zeslábla horlivost vaše k víře a náboženství vašemu, že byste snad raději katolickou školu stavěti a katolického školního učitele pro své dítky vyživovati chtěli.

Poznejte tedy svou nerozvážlivost a pŕbti tomu vynaložte i svého rozumu i probuďte se novou láskou ke svému náboženství a své církvi, vemte před sebe bez dalšího odkládání to ctné a chvalitebné předsevzetí a vystavějte ve ujměnu Páně svou vlastní školu. Āen všemohoucí Pán, který vám pomohl chrám Páně i příbytek dvh pána kazatele vystavěti, že ste do chudoby nepadli, ano že toho již nyní necítíte, nýbrž se radovati můžete z toho, že ste to pro čest a chválu Boží z daru od Boha přijatých vzdělali, tak se budete moci po krátkém čase tím více radovat, když svou církev k úplné dokonalosti přivedete, když svou zvláštní školu vystavíte a tak i své dítky od cizí školy a samých sebe od poplatků, které tam posavád dávat musíte, osvobodíte.

Maje tedy k Vám tu křesťanskou důvěrnost, že toho mého probuzení sobě k srdci připustíte ...to dobré předsevzetí, vystavení své vlastní školy bez dalšího odkládání..se vynasnažíte, k tomu Vám od nejsvrchovanějšího Pána zdraví, sílu, pomoci a požehnání viněuji. A celou svatou církev v milostivou ochranu Boží poroučeje, zůstávám Váš věrný a upřímaný přítel

Michal Blažek, superintendent

XI

V témže roce, kdy zemřel Michal Blažek (roku 1827), superintendent v Jimramově, nastoupil v Prosetíně jako farář Josef Švanda. On a jeho nástupce Gustav Garčík byli první faráři, kteří působili v prosetínském sboru takřka celý svůj život a také jsou oba pochováni na prosetínském hřbitově - na zvláštním, od ostatního hřbitova odděleném místě, pod dubem. Jak v životě, tak ve smrti. O tom, jak sbor za jejich působení žil, nenajdeme ve sborové kronice ani řádek. Jen německy vedené jednací protokoly a všechna úřední agenda. Vzpomínky manželky Josefa Švandy, které se zachovaly, jsou plné gříznotí na olešnické, kteří neplatili protože nemohli (Olešnice několikrát vyhořela), na prosetínské sedláky, kteří neplatili ačkoli mohli ale nechtěli. Spory o výši štoly při pohřbech nakonec řešil Švanda pomocí kásahu kunštátského vrchního. "Žili jsme v pokoji, ale taky ve velké chudobě"- jak by ne, z devíti dětí sedm jich bylo ve světě, většinou napkolách. Poznámka o farářích ve vzpomínce na "Poslední den roboty" se týká právě Josefa Švandy, který se až do roku 1851 důsledně podepisoval Josef Schwanda.

Garčíkovi, kteří přišli po Svandových, dětí neměli.

I při skrovných poměrech a hospodaření (za jejich působení byla postavena proti faře stodůlka) si žili jako panstvo - kdykoli vyšli před faru, sbíhaly se vesnické děti políbit dvojjetihodné paní a pánovi nastavené ruce. Zemřeli náhle, krátce po sobě na chřipku a dodnes se leckde v Prosetíně najde něco z jejich měšťanského zařízení domácnosti - bylo to po jejich smrti rozprodáno v dražbě. V době působení Garčíkových si prosetínští velice pomohli tím, že si soudně vymohli na kunštátské vrchnosti části lesů, které ztratili po Bílé Hoře. Oprávněnou žádost

o zvýšení platu svému faráři však zamítli s tímto:

"Vyjádřilo se presbiterstvo v ten smysl, že zde hrobnaté kokolí jest živelnímu vlivu příliš vystavené. Skrze jen něco silnější lijavec bývá pracně zdělané osení s polí přívalem smeteno, obilní a jablkové polí brázdami a roklami od lijavce způsobenými ourodné půdy zbaveno, skrze co polní hospodářství ve vřkolu nikdy dostatečně zdárné býti nemůže. Proto byli nuceni mnozí také rolníci spolu i k jinému výrobku své útočiště bráti. Oni se zanášeli kadlovstvím v saminetě. Poněvadž ale tento výrobek v posledních dvou letech zanikl, není v stavu tato zdejší ev. církev by potřebné zlepšení příjmu duchovnímu svému ze svého poskytl a tedy musí žádati, by se témuž z mimořádného podporovacího příspěvku státního podpora udělila."

Sto zlatých, které dostal sbor ze státní nadace v roce 1862 na svou žádost o postavení nové fary, se užilo na novou kazatelnu a stůl Páně do kostela a fara stála dál takřka bez oprav. Nový farář po svém příchodu napsal, že "farní příbytek byl již tak sešlý, že jen ztěží bylo možné v něm přebývati." Obraz sboru z let ¹⁸⁵⁰ psábení obou těchto farářů je v podivném rozporu s lety jeho vzniku ale i lety, které následovaly.

1. května 1892 byl zvolen za prosetínského faráře dosavadní superintendentní vikář v Jimramově Josef Musil a 14. srpna byl instalován seniorem Ferdinandem Císařem z Klobouk. Za rok na to už stála v Prosetíně nová fara. "Byl to zajisté pro naši většinou jen z táklců a domkařů se skládající církev velký úkol sehnati 7000 zlatých nákladu, který stavba vyžadovala nebo fond na stavbu fary obrášel jen 600 zlatých, ale s pomocí Boží a spojenými silami přemoženy všechny obtíže. Materiál vše-
všecken ku stavbě potřebný darovali sousedé Prosetínští, práci nádenickou a podávačskou vykonávali střídajíce se všichni údové církve, Josef Jančík, rolník ze Čtyř Dvorů č. 2 dobrovolně
nřisapřkxřš

přispěl padesáti zlatými a asi 500 zl obnášely podpory z c.k. paušálu a od Gustav-Adolfského spolku, takže některým církev dle přímé daně jen asi 3500 zlatých zaplatiti musela; načež dne 7.zář 1893 již do nového příbytku se přestěhovati mohl."Josef Musil založil novou sborovou kroniku a její první listy popsal drobným, úhledným písmem.

" Brzy však nastaly nám starosti jiné.Již roku 1893 ve své schůzi konané dne 6.ledna usneslo se širší zastupitelstvo evangelické církve prosetínské na tom, aby se šest až osmkrát ročně sbírky chrámové konaly a sice za tím účelem, aby se při evangelickém chrámu Páně v Prosetíně věž vystavěti mohla, ačkoli se mnohému zdálo, že toto dílo jaxx ještě v daléké budoucnosti leží, že se ho snad nedočkáme, ba že z úmyslu toho nic nebude, nebo měl protivníků dost. Ale svatá a dobrá vůle Boží se stane, třeba tomu celý svět bránil.Jednoho dne roku 1896 navštívil farář Josef Musil svého přítele Josefa Frydrycha , rolníka v Prosetíně č.1b.Ve své rozmluvě přišli též na zamýšlenou stavbu věže a tu mínil pan Frydrych, zda-li by se tento plán dost brzy provésti nedal a sice tím způsobem, aby se v celé církvi vykonala sbírka peněžitých milodarů k tomuto účelu, potřebný pak materiál stavební jako kámen, písek, dříví atd. aby poskytkli zdarma sousedé prosetínští.- Uprostřed tohoto rozhovoru vstoupil do sčětnice p.Čeněk Uherka, rolník v Prosetíně č.14 jenž s dotčeným plánem úplně souhlasil,pročež se farář rozhodl, že příští neděli schůzi zástupitelstva církevního svolá a jemu tento úmysl ohlásí.- Tato schůze odbývala se dne 19.dubna 1896 v evangelickém kostele v Prosetíně a podaný návrh v ní byl jednohlasně přijat s tím doložením, aby se cihle ku stavbě potřebné během roku 1897 vypálily a základy k věži vybilý, celá stavba pak aby se

v roce 1898 ukončila a sice na oslavu 50tiletého jubilea našeho milostivého zeměpána císaře Františka Josefa I. - Hned v neděli potom konána již sbírka milodarů v Prosetíně a sice konali ji Josef Musil, místní farář v průvodu p. Josefa Frydrycha, rolníka v Prosetíne č.11." Na to následuje několikastránkový soupis všech dárců. Jako první jest zapsán farář Josef Musil se svojí maminkou, M^á Emerlínou Musilovou, která mu hospodařila. Pak Josef Šimek, učitel a dpo nich prosetínští i přespolní, od čísla k číslu, rolníci, výměníci, podruhové, služky, domkaři, familianti, drobní řemeslníci. Co darů po jedné nebo dvou zlatkách od těch nejchudších!" Ke všem těmto sbírkám v přespolních obcích poskytl pan Josef Frydrych z Prosetína č.11 příležitost laskavě zdarma, jako vůbec vždy o rozkvet cirkve se staral a k jejímu blahu pracoval. Ovšem že od lidí odměny za to se nadočkal. ... Já však, t.č. farář v Prosetíně a pisatel těchto řádků nemohu jinak než vystaviti mu na tomto místě nejlepší vysvědčení... Vždyt již při stavbě fary v roku 1893, když nikdo ochoten nebyl pro duchovního příbytek po čas stavby, poskytnoutiž, pan Frydrych laskavě mi svůj byt odstoupil a půl roku se svými domácími v bídne, bořící se chaloupce přebýval a všelijaké nepohodlí snášel, jen když já jsem příjemné přístřeší měl. A později v obtížích úřadu svého a v trápení, které mi zloba lidská připravila, jak často snášel jsem upřímné soustrastí a útěchy v jeho dmně! Ano, ani v nemoci, která mne často stáhala, když jsem bolestí sklíčen sténal na lůžku svém, neopustil mne tento přítel můj, sedával často u lůžka mého, stáraje pot s horkého čela. Byl mi upřímným přítelem, jako všichni příbuzní jeho, celá rodina Mašičkova, věrní potomci onoho Mašička z doby toleranční, jenž pro evangelickou víru tolik vytrpěl."...

Mnohostránkový zápis Josefa Musila v církevní kronice
o stavbě věže, o sporech, které vznikly při volbě do obecního výboru, o obstarání a zavěšení zvonů, o obětavosti a horlivosti mládeže je také svědectvím o Josefu Musilovi, který především si zakázal, aby mu děti líbaly ruce a aby mu dospělí říkali dvojctihodný pane. Opřel se vědomě o lidi drbné a pokrokové a měl proto v Prosetíně řadu nepřátel. O jeho práci napsal nejspíše tehdejší prosetínský učitel Josef Šimek tyto řádky: „..změnilo se mnohé i v těch horských zapadlých dědinách. Mizel pomalu ten starý, patriarchální život v obcích i církvi. Přišly nové myšlenky, tvořily se nové směry, které nezůstaly bez vlivu na život našeho lidu. Nadešla potřeba práce v širší veřejnosti; tak mnohé, veliké záležitosti kulturní a hospodářské volaly v našem kraji po svém uskutečnění. ..Změnilo se mnohé od dob tolerance, ale jeden rys zůstal přec. Zůstala ta stará láska a úcta k Bibli a k vážné knize vůbec, v čemž jistě patrna jest snaha, jíti ve šplépjích nábožensky pevně založených otců k prohloubení náboženského citění a k pokroku církevního života vůbec. Tyto vlastnosti udržely se a v povaze zdejšího lidu a vytvořily povahy pevné a duševně samostatné. Vděčně vzpomínáme tu pracovníků, kteří v těchto poměrech pracovali k náboženskému a hospodářskému rozvoji našeho sboru.

Jest to především zemřelý pan farář Musil- Přišel k nám jako mladý, nadšený muž a s chutí chopil se práce. Církevní budovy byly chatrné, fara stará, dřevěná. Svou výmluvností dovedl přesvědčovati a k práci shromažďovati. Roku 1892 byla postavena krásná fara, roku 1897 přistavěna ke kostelu úhledná věž s hodinami a se čtyřmi zvony. Vše šlo hladce kupředu. Bez nejmenšího přispění odjinud pořídilo se všecko, neboť obětavost sboru byla veliká a všeobecná. Všichni údové předstihovali se v práci pro dobrou věc. V našich, hmotně nepříznivých poměrech, jest to jistě úkaz, svědčící o ~~o~~ ^o ~~porz-~~

o porozumění pro celkové církevní poměry.

Za faráře Musila začal nový život ve sboru. Zavedeny nedělní školy, v nichž mládež osvojila si skutečně všestrannou znalost Bible. I dospělí shromažďovali se za dlouhých zimních večerů ke schůzkám, ve kterých, pan farář, ač často churavý, neúnavně přednášel, předčítal, vysvětloval. Byl dobrým lidovým kazatelem a řečníkem a mluvil od srdce k srdci. Škoda, že smrt tak předčasně ukončila jeho slibnou práci. "

Také Josef Musil je pochován na prosetínském hřbitově, ale v řadě ostatních. Doba jeho ^{Musil} působení by se dala nazvat dobou prosetínského obrození. Byl zakládajícím členem/hasičského sboru, tehdy se v Prosetíně začalo hrát ochotnické divadlo a Prosetín si získal v kraji pověst hospodářsky pokročilé a pokrokové obce.

"Roku 1909 uvítali jsme ve sboru pana faráře Jerieho. Pan farář Jerie navázal na nedokončenou práci Musilovu a další svojí činností přivedl sbor náš k rozkvetu. Za jeho ^{Musil} působení roku 1912 postaveny pěkné varhany s horlivostí a obětavostí již od stavby fary a věže osvědčenou. Roku 1912 založil p.farář "Odbor Husova domu v Prosetíně", do něhož se ihned přihlásilo 125 členů, počet na naše poměry značný. V tomto odboru soustředil pak další církevní a kulturní práci. Tu shromažďovali jsme se všichni bez rozdílu, v duchu bratrství. Páně farářovy přednášky z oboru náboženského i vědeckého byly vždycky skutečně časové a shromažďovaly zástup posluchačstva. Pan farář Jerie působil u nás krátký sice čas, ale činnost jeho zanechala zde trvalé stopy."

"Na základě mých vlastních zkušeností, nabytých ve sboru prosetínském po dobu čtyřletého působení, mohu dát sboru nejlepší vysvědčení"- zapsal do sborové kroniky Bedřich Jerie

Doba před I. světovou válkou byla nesporně dobou nového rozkvětu prosetínského sboru. "Celá obec v jedno" ~~musil~~

napsal Martin Juren v roce 1784 o době tolerančního patentu. Po stu letech práce v prosetínském sboru spojená s prací pro obec, hospodářský rozkvět, kultura a vzdělání přinesla, řečeno slovy toleranční doby "obnovení křesťanského náboženství". Ve zkušenostech minulosti je uložena i naděje pro budoucnost. Po letech politického útlaku, hospodářského úpadku a duchovní ochablosti přišlo "milostivé léto Hospodinovo", s možností nového začátku, s novým probuzením.

"Bo způsobu otců svých odevzdejme se do vůle Boha silného. Vizme ty vichřice, které přehnaly se v minulosti přes sionskou vinici. Až potud pomáhal nám Hospodin! Budiž i dále s námi vždycky."

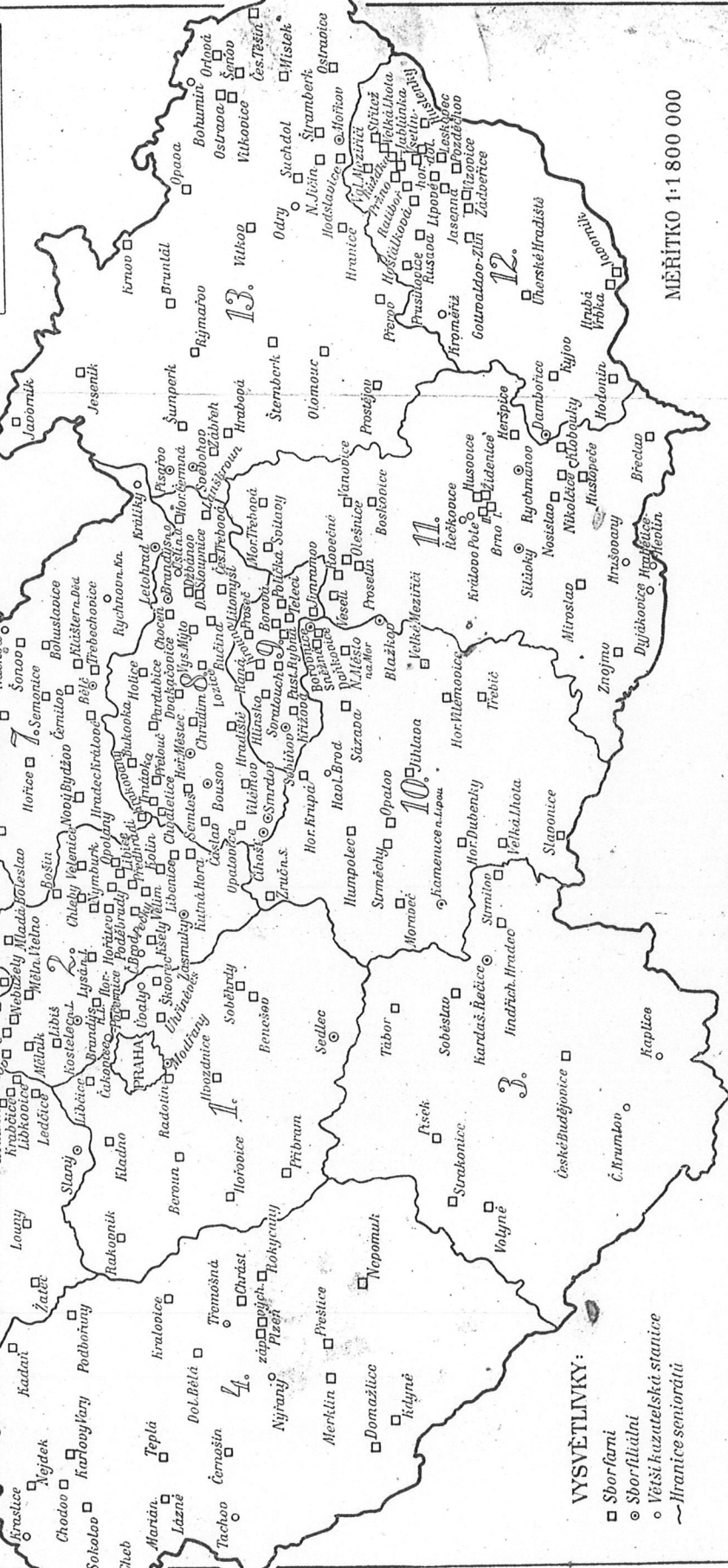
MAPKA SBORŮ ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ

(STAVK 1.1.1953)

SBORŮ V PRAZE (ZVĚTŠENO)



- ROZDELENÍ SBORŮ PODLE SENIORÁTŮ
1. Pražský seniorát
 2. Poděbradský seniorát
 3. Jihočeský " "
 4. Západočeský " "
 5. Ústecký " "
 6. Liberecký " "
 7. Královéhradecký seniorát
 8. Chrudimský seniorát
 9. Poličský " "
 10. Hradčický " "
 11. Brněnský " "
 12. Gottwaldovský " "
 13. Moravskoslezský seniorát



VYSVĚTLIVKY:

- Sbor farní
- ⊙ Sbor filiální
- Věščí kazatelská stanice
- ~ Hranice seniorátů

MĚŘÍTKO 1:180 000



Farnost katolická.

Samostatná fara připomíná se v Prosetíně roku 1408., kdy byl farářem Filip, r. 1450 Hartman a r. 1454 Štěpán, syn Damiana, měšťana z Olomouce.

V XVII. století byla v držení nekatolíků a pozbyla největšího nadání svého

Katolický kostel sv. Markety byl původně malý a dřevěný. V XVIII. století přicházelo sem o sv. Markete mnoho poutníků. Tehdy měl kostel na hotovosti 41 zl 14 kr, 15 zl jistě, 40 zl nejistě uložených. Olešnický farář měl odtud ročně 4 ořery a z pronajatých polí 2 zl 19 kr úroků.

Po bitvě na Bílé Hoře byl kostel zdejší filiálkou kunišátskou, po roce 1667 olešnickou, až roku 1785 zase samostatná katolická duchovní správa byla tu přenesena.

Nejdéle tu působili faráři: Jiří Kouřka 25 let a Antonín Novák 22 let.

R. 1738 byl starý kostel sbořen a vystavěn nový Janem Theodorem, svob. pán. z Imbsenu.

Kostel má dva oltáře a byl opraven r. 1853, r. 1882 a r. 1898. Na věži, která je několik kroků od kostela, byly 3 zvony; jeden až r. 1533.

Vě v roce r. 1917 byly dva menší zvony vzaty a r. 1925 pořízeny zase dva nové (str. 66.)

Ke katol. farní osadě náležejí od dřívějších dob: Prosetín, Čtyř Dvory, Brtovi, Louka a Bolesín.

Farních osadníků je 510. Hřbitov katolic.

Na Velký pátek 10. dubna r. 1925 dovezeny byly nové dva zvony při katolickém kostele na místě těch, které byly perquisicí v květnu r. 1917 odňaty. Má tedy od této doby katol. kostel zase 3 zvony, jako bylo dříve: Starý největší zvon, který nebyl vzat 350 kg (s příslušenstvím - srdce a kříž 450 kg) Nově přivezené zvony: Cyril a Metoděj, čistá

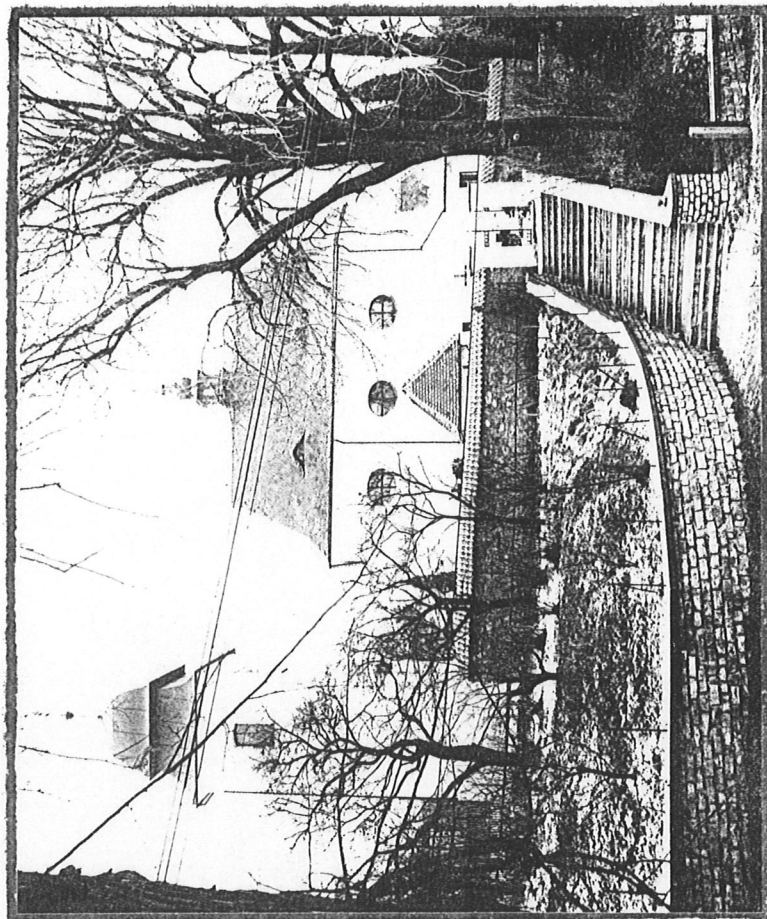
Nové zvony
r. 1925

zvonovina 170 kg - s příslušenstvím 340 kg; druhý nový zvon: Panna Maria - umírněněk 17 kg - s příslušenstvím 34 kg. Obě nové zvony stály: 6026 Kč 8 h. To nové jimi pronilo se před Vzkříšením Páně v sobotu večer 11. dubna 1925. -

V MARIÁNSKÉM ROCE SLAVÍME

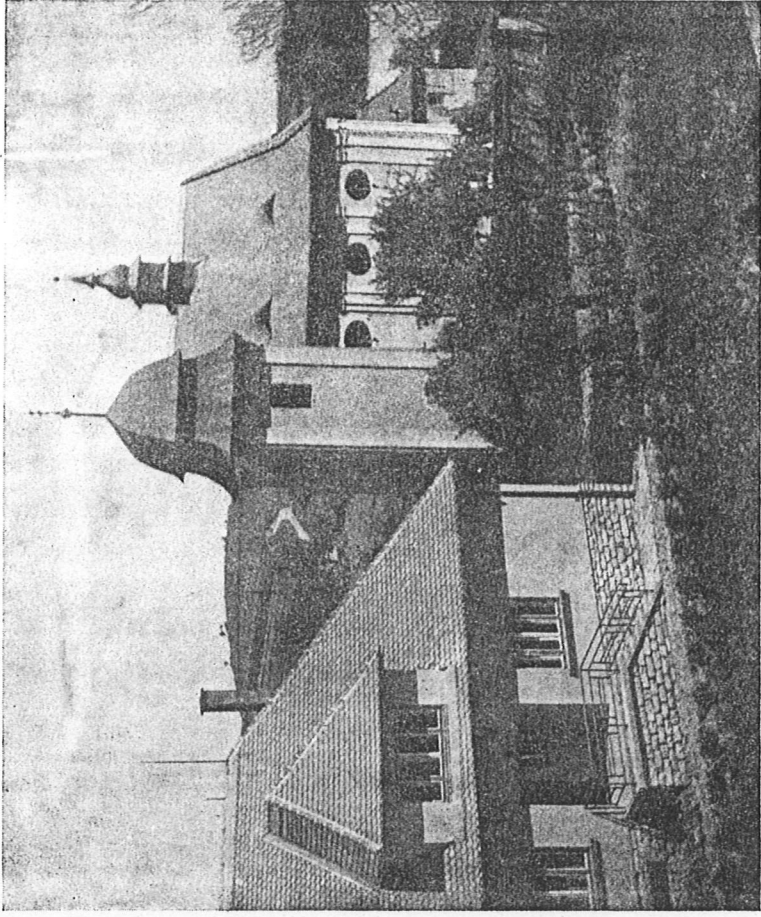
1738 250 VÝROČÍ 1988

POSTAVENÍ KOSTELA
V PROSETÍNĚ



Duchovní správci ve farnosti Prosetín

1. Gabriel Mrákotský, 1785-1796
3. Dominik Kozel, 1796-1796
5. František Perš, 1822-1822
7. Antonín Kostelecký, 1833-1833
9. František Vlach, 1836-1844
11. Ludvík Svoboda, 1845-1851
13. František Milím, 1856-1862
15. Václav Dharek, 1870-1870
17. František Straka, 1871-1878
19. Antonín Životský, 1878-1878
20. Richard Svoboda, 1900-1901
22. Stanislav Lakomý, 1911-1911
24. Antonín Hejl, 1919-1919
26. Cyril Moláček, 1922-1923
28. Josef Handlíř, 1929-1932
30. Antonín Solař, 1933-1939
32. Miroslav Kunc, 1946-1947
34. Josef Matušina, 1974-1998
2. Bonaventura Ceplíchal, 1796
4. Jiří Moučka, 1797-1822
6. Tomáš Král, 1822-1833
8. Benedikt Vaněk, 1833-1836
10. Jan Kyvlc, 1844-1845
- Antonín Kostelecký, 1845-1845
12. Jan Fišer, 1856-1856
14. Matěj Klimecký, 1862-1870
16. Jan Karásek, 1870-1871
18. Antonín Novák, 1878-1878
19. Antonín Novák, 1878-1900
21. František Klíma, 1901-1911
23. Eduard Pecina, 1911-1919
25. František Kobzinec, 1919-1922
27. Arnošt Přibyl, 1923-1929
29. František Drábek, 1932-1933
31. Jan Hřebíček, 1939-1946
33. Eduard Šikula, 1947-1974
35. Josef Rychetský, 1998-



FARNOST PROSEŤÍN

SESTAVIL MILOSLAV KUNC

Nákladem řím. katol. farního úřadu v Prosešíně. Tiskem J. Tomana v M. Žďáře.

ném rámu, který předslavoval sv. Markélu, patronku kostela. Vedlejší oltář byl ozdoben obrazem P. Marie. Oba tyto oltáře však byly pro sešlost dřeva r. 1902-6 odstraněny a místo nich byly postaveny ctitě nové. Z hlavního oltáře zůstal jen položničený obraz sv. Markéty; ten byl zavěšen za nový hlavní oltář nade dveřmi vedoucími do sakristie. Teprve v nejspodnějších letech byl jako cenná památka odborně ošetřen a renovován.

O obrazu P. Marie s postranního oltáře se zmiňuje farní kronika, že dne 14. VII. 1865 byl bleskem, který uhodil do sanktusové víčky a vnikl pak oknem do kostela, značně poškozen. Avšak i tento obraz byl renovován a je nyní umístěn v přední části kostela. — Mimo zmíněného obrazu sv. Markéty zůstaly z bývalého hlavního oltáře kostelu dvě veliké, krásné ze dřeva vyřezávané sochy andělů, které jsou nyní zavěšeny po stranách presbytáře.

Na místě původních oltářů jsou tedy oltáře novější. Hlavní oltář byl zdejším chrámu darován z kostela v Přísnolicích. Spatříme na něm rozměrnou sochu patronky kostela, sv. Markéty; po stranách oltáře zaujmou naši pozornost sochy slovánských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje. Sv. Metoděj opírá se levou rukou o štít, na němž je prostě a lidově znázorněn poslední soud. — Vedlejší oltář, zhotovený p. Františkem Křenkem ze Čtyřech Dvorů představuje lurdskou jeskyni s Pannou Marií uprosřed. Po stranách oltáře jsou sochy sv. Josefa a sv. Františka z Assisi.

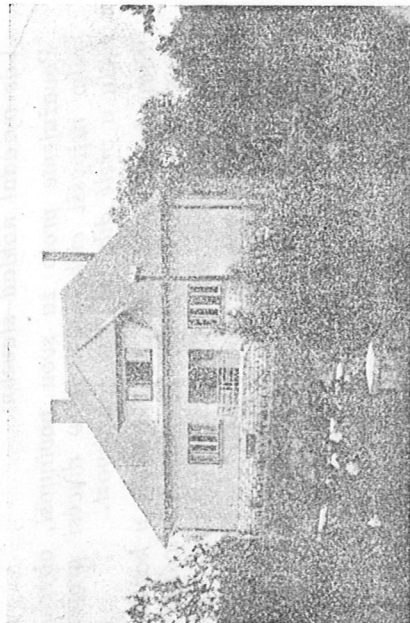
Kůr a varhanová skříň jsou provedeny rovněž ve slohu barokovém. Nynější varhany byly v chrámu už před rokem 1796, neboť už toho roku byly opravovány mistrem varhanářem z Poličky, jenž je asi také postavil. Celek kostela doplňuje křížová cesta, křtitelnice, socha Božského Srdce Páně a r. 1941 darovaný obraz Panny Marie Ustavičné Pomoci, zasazený do zlateného vyřezávaného rámu.

Poněvadž kostel trpí vlhkem, býval velmi často — jak svědčí zápisy ve farní kronice — opravován zevně i uvnitř. Zvlášť velké opravy byly r. 1882, později potom v r. 1927-28. Tehdy byl uvnitř omítnut, vymalován, krylina šindelová byla vyměněna za bobrovku a obě věže (kostelní i sanktusová) byly pokryty plechem. A až jednou — dá-li Pán Bůh — pěkný, milý a útulný kostel bude zbaven vlhka a opět jednotně vyzdoben, bude jedním z nejpěknějších kostelů v našich krajích.

Na věži, stojící odděleně od kostela, jsou tři zvony. Největší z nich je historický velmi cenný, neboť pochází z r. 1533.

Fara.

Stará fara, vystavěná r. 1782, dle slov farní kroniky z dobrého materiálu, byla budovou neobyčejně vlhkou a vyžadovala stále nových a nových oprav. Konečně věc dospěla tak daleko, že už za generální opravu ani nestála; proto byla r. 1939 zbořena a na tom místě místo postavena fara nová, moderní, vybudovaná s velikými oběťmi farníků. Hlavní práce stavební byly dokončeny ještě v r. 1939 a v červnu r. 1940 se již stěhoval tehdejší administrátor P. Jan Hřebíček ze své-



Nová fara v Prosečíně.

ho dočasněho bydliště ve Čtyřech Dvorech do nové fary. V roce 1940 bylo postaveno nové schodiště vedoucí od silnice k hřbitovní bráně před kostelem (celkem 23 schodů) a konečně byla postavena i obvodová zeď s novým plotem (v délce 157 m), s níž se ustoupilo od silnice 1 m do svahu. Všechny tyto práce stály na 200.000 Kčs. A katolíků ve farnosti bylo tehdy něco málo přes 500! Z toho je zřejmo, že pro dobrou věc dovedou prosetínští farníci s radostí přinést i ty oběti největší.

Biskupská konsistoř v Brně ocenila jejich velikou práci a zásluhy tímto krásným přispisem:

BISKUPSKÁ KONSISTOŘ BRNĚNSKÁ.

Č. j.: 13.972/40.

V BRNĚ dne 27. XII. 1940.

Milým farníkům prosetinským!

Dostali jsme zprávu, že již byla provedena stavba nové fary v Prosetíně. Stavba si vyžádala velkého nákladu, který uhradili farníci. Není nám neznámo, že se farnost prosetinská skládá ze samých nebohatých obcí a že čítá jen málo katolíků. Dovedeme tedy oceniti ohromné oběti, které jste přinesli dlu novostavby. Dovedeme si představit, co sebezapření a odříkání si od Vás vyžádal náklad stavební.

Považujeme proto za svou povinnost, abychom Vám jako nejvyšší církevní úřad v diecézi projevíli svou úctu a vřelé díky za Vaši obětavost.

Stav kostela, hřbitova, fary a školy v každé farnosti jest obrazem ducha, smýšlení a mravní hodnoty farníků. Vaše nová fara bude tedy obrazem Vašeho katolického přesvědčení, mravní síly a úcty k Vaším duchovním správcům. Bude k Vám buditi úctu i u spoluobčanů jiného náboženského vyznání a bude příštím pokolením trvalým pomníkem Vaší obětavosti.

Pán, k Jehož službám jest vedle kostela učena také nová fara, a Jenž nezůstává nikomu nic dlužen, kéž Vám nahradí mnohonásobně neobyčejné oběti, které jste již přinesli a ještě hodláte přinést pro stavbu útulného příbytku svých duchovních správců.

Razítko:

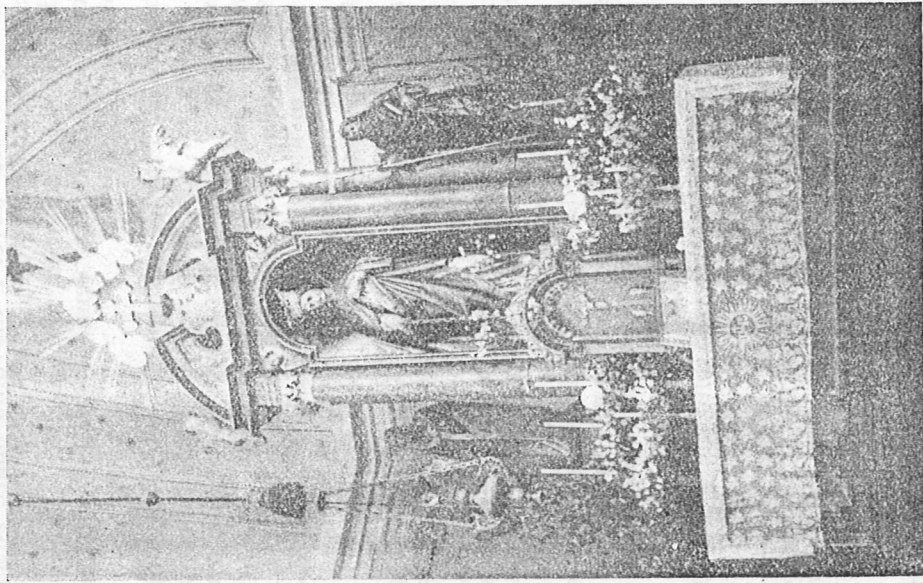
CONSISTORIUM EPISKOPALE BRUNENSE.

Alexis Michálek v. r.,
oficiál.

Dr. Jos. Kratochvíl v. r.,
kancelář.

Podobné pochvalné přispisy dostali také Jan Dospěl ze Čtyřech Dvorů a Augustin Boček z Brťovi. - Zaslouží si této chvály, avšak nejlépe všem, kteří se o zdar dobré věci přičinili, odplatí sám Pán Bůh.

Stavba kostela je baroková a jistě i jeho původní vnitřní výzdoba byla jednotná, barokní. Poněvadž však kostel trpí vlhkem, bylo dřevěné barokní zařízení chrámu postupně zni-



Hlavní oltář ve farním kostele v Prosetíně.

čeno a dnes už z původní výzdoby zůstalo jen málo památek. Na místě dnešních oltářů stávaly oltáře vyřezávané. Nad hlavním oltářem byl umístěn umělecky cenný obraz ve zlacen-

Farní kostel v Prosetíně.

Stojí na samém kraji Prosetína, vyvýšen nad všechna stavení a nad celou obec. Je zdaleka viditelný a svou polohou jakoby naznačoval, že celý ten rozeklaný kraj prosetínský k němu patří. Je hradem, tvrzí všech těch věrných katolických srdcí, bydlících v přifařených vesničkách.

Charakteristická stavba kostela zaujme každého návštěvníka, který Prosetínem prochází. Zvláštností je už to, že kostelní věž je od chrámu oddělena a stojí osamoceně. Chrám pak je ukázkou důkladné a pevné stavby, která už hodně přečkala a jistě i náporům stálých příštích bude se zdarem vzdorovat. Obě stavby, jak chrám, tak i věž, jsou obklopeny úpravným, čistým a dobře ošetřovaným hřbitovem.

Význam, velikost a památnost tohoto místa plně pochopíme teprve tehdy, když si uvědomíme, že už v dávné minulosti, už na samém začátku XV. století, v těch místech, kde dnes chrám stojí, býval dřevěný a starý farní prosetínský kostel. Už totiž roku 1408 se připomíná v Prosetíně samostatná fara. Tehdy byl v ní farářem Filip. Roku 1450 zaslával úřad faráře v Prosetíně Hartman a r. 1454 Štěpán, syn Damiána, měšťana z Olomouce. Po bitvě na Bílé hoře samostatná farnost v Prosetíně zanikla, kostelíček se stal kostelem filiálním a patřil až do r. 1667 k farnosti kunštátské, po r. 1667 k farnosti olešnické. Už v dávné minulosti býval starý prosetínský kostel vyhledávaným a čteně navštěvovaným kostelem poutním. Zvlášť pak v XVII. století na svátek sv. Markély (13. července) přicházela do Prosetína celá procesí poutníků.

Samostatná katolická duchovní správa - lokalie - byla zřízena znovu až roku 1785. Prvním lokalistou byl Gabriel Mirákovský. Později lokalie byla změněna na farnost. Prvním farářem byl František Milým (od r. 1856).

Nynější farní kostel, zasvěcený sv. Markétě, panně a mučednici, byl postaven v r. 1738. Se stavbou kostela se však začalo již dříve. Podle farní kroniky byla již v roce 1736 postavena sakristie. Celou stavbu na svůj náklad provedl Jan Theodor Imbsen, svobodný pán na Kunštátě. Dokazuje to nápis na mramorové desce, jež je zasazena do stěny uvnitř kostela po pravé straně vedlejšího vchodu. Značky jeho panství jsou vylesány v kameni a zavěšeny uvnitř chrámu nad ve-dlejší vchodem.

Farnost.

Je rozlehlá a patří k ní 5 obcí. Jsou to obce staré, o nichž jsou zmínky již v zápisech ze XIV. stol. (mimo Čtyři Dvory, které jsou o něco mladší). Všechny (mimo Čtyři Dvory) mají svou vlastní školu. V Bolešíně je škola už od r. 1849 (původně byla pouze katolická), v Brťoví od r. 1933, v Louce od r. 1905. V Prosetíně byla škola již v XVIII. stol. a chodily do ní děti katolické i evangelické. Evangelici si postavili svou vlastní jednořídní školu až v r. 1813; škola katolická byla pak znovu vystavěna r. 1829. Nejdéle na ní působili učitelé František Strnad a Augustin Chudoba (od r. 1883 až do r. 1901).

Zajímavé jsou staré obecní pečete v jednotlivých obcích. Stará obecní pečeť v Prosetíně má ve znaku sv. Pavla a nápis „Prosodin“. Pečeť v Bolešíně má obraz sv. Františka z Assisi, pečeť v Louce je s obrazem sv. Apolonie. — Starobylost kraje a už dávné osídlení dosvědčují trosky hradu Louka, jež jsou na vrcholu Hradiska, zvedajícího se nad obcí Loukou (635 m nad mořem). Hrad Louka patřil původně (roku 1360) pánům z Lomnice; pak po vystřídání různých majitelů se stal r. 1496 majetkem Viléma z Pernštejna. Avšak v zápisech z r. 1580 čteme, že hrad Louka již je pustý. — Poplužní dvůr v Louce je jmenován již r. 1391.

Mimo zmíněných již obcí, tvořících farnost prosetínskou, patřovala k farnosti ještě osada, zvaná Hanebnice. Bývala někde v blízkosti Prosetína, připomíná se r. 1447 a r. 1500. Později úplně zanikla.

Farnost Prosetín, ačkoliv má jen tak málo duší, dala církví v posledních letech dva kněze. Jsou to: PhDr. P. Bohumil Boček S. J., narozen 20. XII. 1904 v Brťoví, na kněze vysvěcen v Heythrop College u Oxfordu 22. VII. 1942 a František Vavříček, narozen 25. X. 1913 ve Čtyřech Dvorech, na kněze vysvěcen 5. VII. 1939 v Brně. A Pán Bůh dá, že jistě v příštích letech z farnosti prosetínské vzejdou další kněží, jichž náš národ nadevše potřebuje.

Duchovní správcí ve farnosti.

1. Gabriel Mrákovský, lokal. (20. 12. 1785-2. 5. 1796; 10 r., 4 m.)
2. Bonaventura Cephthal, admin. (2. 5. 1796-6. 10. 1796; 5 m.)
3. Dominik Kozel, lokalista (6. 10. 1796-30. 7. 1797; 9 m.)
4. Jiří Moučka, administrátor (30. 7. 1767-18. 12. 1797; 4 m.)
lokalista (18. 12. 1797-19. 5. 1882; 24 r., 9 m.)
5. Frant. Perš, admin. (19. 5. 1822-10. 10. 1822; 4 m.)
6. Tomáš Král, lokal. (10. 10. 1822-12. 2. 1833; 20 r., 4 m.)
7. Ant. Kostelecký, admin. (12. 2. 1833-1. 8. 1833; 5 m.)
8. Benedikt Vacek, lokal. (1. 8. 1833-13. 1. 1836; 2 r., 4 m.)

9. Frant. Vlach, admin. (13. 1. 1836—17. 3. 1836; 2 m.)
lokal. (17. 3. 1836—19. 11. 1844; 8 r., 10 m.)
10. Jan Kyvic, admin. (19. 11. 1844—31. 3. 1845; 4 m.)
Ant. Kostecký, lokal. (31. 3. 1845—28. 7. 1845; 4 m.)
11. Ludvík Svoboda, admin. (28. 1. 1851—10. 4. 1851; 2 m.)
lokal. (10. 4. 1851—20. 2. 1851; 5 r.)
12. Jan Fišer, admin. (20. 2. 1856—2. 6. 1856; 3 m.)
13. Frant. Milím, farář (2. 6. 1856—6. 11. 1862; 6 r., 5 m.)
14. Matěj Klimecký, admin. (6. 11. 1862—23. 3. 1863; 4 m.)
farář (23. 3. 1863—7. 3. 1870; 7 r.)
15. Václav Oharek, admin. (7. 3. 1870—1. 8. 1870; 5 m.)
16. Jan Karásek, admin. (1. 8. 1870—4. 8. 1871; 1 r.)
17. Frant. Straka, farář (4. 8. 1871—13. 5. 1878; 6 r., 9 m.)
18. Ant. Novák, admin. (23. 5. 1878—13. 6. 1878; 21 dní)
19. Ant. Živošský, admin. (13. 6. 1878—26. 7. 1878; 1 m.)
Ant. Novák, farář (27. 7. 1878—20. 10. 1900; 22 r., 3 m.)
20. Richard Svoboda, admin. (20. 10. 1900—3. 2. 1901; 4 m.)
21. Frant. Klíma, farář (3. 2. 1901—1. 7. 1911; 10 r., 5 m.)
22. Stanislav Lakomý, admin. (1. 7. 1911—15. 9. 1911; 2 m.)
23. Eduard Pecina, farář (15. 9. 1911—31. 3. 1919; 7 r., 6 m.)
24. Ant. Hejl, admin. (31. 3. 1919—31. 8. 1919; 5 m.)
25. Frant. Kobzíněk, farář (1. 9. 1919—1. 9. 1922; 3 r.)
26. Cyril Moláček, admin. (1. 9. 1922—15. 2. 1923; 5 m.)
27. Arnošt Příbyl, farář (16. 2. 1923—1. 3. 1929; 6 r.)
28. Josef Handlíř, admin. (1. 3. 1929—1. 3. 1932; 3 r.)
29. Frant. Drábek, admin. (1. 3. 1932—1. 9. 1933; 1 r., 6 m.)
30. Ant. Solař, farář v Černovicích a administrátor excur.
(1. 9. 1933—21. 3. 1939; 5 r., 7 m.)
31. Jan Hřebíček, admin. (21. 3. 1939—1. 10. 1946; 7 r., 6 m.)
32. Miloslav Kunc, administrátor (od 1. 10. 1946).

Závěr.

Prosetínská farnost — jeden z nejkrásnějších krajů naší Vysociny. Farnost, v níž bydlí duše milující tu tvrdou horáckou zem, svou vlasť, milující svou víru po otčích zděděnou, milující nadevše svůj památný kostel. Farnost, z níž vycházejí lidé zdatní, charakterní, čestní a spravedliví. Není proto divu, že takový kraj musí mít rád každý, kdo jej pozná. A farnost je právem hrda na to, že velmi často hostila našeho nynějšího ndp. biskupa Dra Karla Skoupého, který jako regens brněnského biskupského alumnátu do Prosetína rád jezdil.

Dej Bože, aby ta prosetínská farnost zůstala stále vzorem, který farnosti jiné by ve všem krásném měly následovat! Dej. Bože, aby se zdarem byla jednou vykonána všechna ta práce, které kostel v budoucnu bude ještě potřebovat! Dej, Bože, ať vždy jen v Tobě a pro Tebe bijí ta srdce věrných farníků prosetínských!

„Pán Bůh Tobě život dal,
bys Ho věčně miloval...“

Život je nejdražší dar, který člověk dostal od Pána Boha. Život je nekonečné štěstí, které provází člověka od kolébky po všechny dny jeho pulování pozemského a půjde s ním až daleko za hrob, poněvadž duše neumírá. Naši zbožní předkové byli si plně vědomi závazku vděčnosti k svému Stvořiteli a dobře věděli, že středem a cílem jejich života musí být svátostný Spasitel. Proto budovali chrámy, proto žádali obět pro čest a chválu Boží nebyla jim těžkou a obříznou, proto zanechala nám ta uplynulá stáletí památky nesmírných hodnot. Ty chrámy Páně vyznávají lásku našich předků k svému náboženství, k Církvi, k Bohu.

A mezi tyto svědky obětavé lásky k Tvůrci nebe i země patří farní kostel v Prosetíně. Byl a vždy zůstane nejdražším místem všech prosetínských farníků. Vždyť je to místo, kde Kristus Pán svátostný je stále přítomen! Je to místo, kde prožívali nejkrásnější a nejdůležitější chvíle svého života zbožní a spravedliví předkové farníků dnešních. Je to místo, odkud stálisíce zbožných modliteb a nadšených zpěvů se vznášelo k nebesům. Je to mlčenlivý svědek lidských radostí i všech bolů srdce. Je to památka, nad kterou farnost nic vznešenějšího nemá a ani mít nemůže.

A právě odtud ta láska upřímná, odtud ta obětavost a to vnitřní štěstí duše spěchající do chrámu za svým Ježíšem, za svým věčným otcem, za Pánem života i smrti.

Je už vlastností lidské povahy, že rádi čteme a slyšíme o tom, kdo je nám blízkým a drahým. Proto nadevše rádi chceme se seznámit s dějinami našeho farního kostela, s dějinami naší farnosti. Vždyť láska roste poznáním. A té naší lásky obětavě bude ten drahý nám kostelíček prosetínský ještě mnoho, opravdu mnoho potřebovat...

PRAMENY:

- Farní kronika od r. 1835.
Dr. Lad. Hosák: Historický místopis země Moravskoslezské;
Brno 1933.
Dr. Lad. Hosák: Dějiny Boskovska; Boskovice 1936.
Jan Tenora: Kunštátský okres; Brno 1903.
Codex diplomaticus Moraviae (uložen v Zemském archivu v Brně).

Cirkevně schváleno nd. Biskupskou konsistoří v Brně č. 15640 ze dne 21. X. 1946.